

§ 459

Kaupunkiympäristölautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle keskustan valtuustoryhmän ryhmäaloitteesta asukkaiden vaikutusmahdollisuuksien parantamisesta asumisen laatuun ja viihtyisyyteen liittyen

HEL 2022-004682 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta päätti antaa lausunnon kaupunginhallitukselle:

Aloite koskee kaupunkiympäristön toimialan mahdollisuuksia laajentaa asukasvuorovaikutusta ja osallistumismahdollisuuksia, ja toisaalta aloite koskee kaupunkirakenteen yleistä laatutasoa.

Osallistumisen edellytyksenä on, että kaupunkilaiset saavat kuulla käynnissä olevista suunnitelmista ja hankkeista ja osallistumismahdollisuuksistaan niihin. Kaupunkiympäristön toimiala on aktiivinen sosiaalisessa mediassa ja kanavien seuraajamäärät ovat kasvaneet voimakkaasti. Sosiaalisen median lisäksi osallistumismahdollisuuksista viestitään monikanavaisesti ja ajankohtaisia osallistumismahdollisuuksia voi seurata muun muassa viikoittain ilmestyvän ja sähköpostiin tilattavan Suunnitelmavahti-palvelun avulla.

Helsingin kaupungilla on käynnissä verkkosivu-uudistus, jossa palvelumuotoilua hyväksi käyttäen sivut uudistuvat entistä selkeämmiksi ja käyttäjäystävällisemmiksi. Kaavoituksen osalta on valmisteilla uudet nettisivut osana Muuttuva kaupunki -kokonaisuutta. Kaavoitukseen liittyvistä osallistumismahdollisuuksista julkaistaan lisäksi ilmoitukset perinteisissä sanomalehdissä.

Kaupunkiympäristön toimiala tekee yhteistyötä laajasti eri järjestöjen kanssa kehittääkseen viestintää ja vuorovaikutusta. Erityisesti maahan muuttaneiden järjestöt ovat toivoneet selkeän kielen käyttöä kieliverzioiden sijaan. Toimiala on julkaissut selkokielisen infovideon ”Osallistu Helsingin suunnitteluun!”. Siinä kerrotaan selkokielellä ja eri kulttuurit huomioiden miten voi osallistua kaupungin kehittämiseen palautteen antamisesta laajempaan osallisuuteen saakka. Olemme myös tarjonneet henkilöstölle selkeän kielen koulutusta. Vuonna 2022 olemme työstäneet selkeämpää kaavahankkeen alkamisesta kertovaa kaupunkilaisille lähetettävää infoa, osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa. Työ on vielä kesken, mutta uudistetun osallistumis- ja arviointisuunnitelmapohjan avulla kaavahankkeista kerrotaan kiinnostavammin, lukijaystävällisemmässä järjestyksessä asioita esiin tuoden, selkeällä kielellä ja

kuvitusta laajemmin hyödyntäen. Työhön on osallistunut kaupunkilais-rajapinnassa toimivaa henkilöstöä ja tulemme tekemään yhteistyötä myös kaupungin vaikuttajatoimielimien, kuten vanhus-, vammais- ja nuorisoneuvostojen kanssa.

Kaavoituksessa käytetään monipuolisia osallistumisen menetelmiä, jotta erilaiset kaupunkilaiset löytävät itselleen omassa elämäntilanteessaan sopivan tavan osallistua. Vuosittain tehtävän viestintätutkimuksen pohjalta tiedetään, että kaupunkilaiset toivovat erityisesti verkko-osallistumista. Lukuisten verkkotilaisuuksien lisäksi toimiala avaa vuosittain eniten verkkokommentointeja kaupungin Kerrokantasi-palvelussa.

Toimialan järjestämät Uutta Helsinkiä -tilaisuudet kokoavat yhteen suurpiirin suunnitelmat ja hankkeet ja asukkaat saavat paremman kokonaiskuvan koko alueen kehittämisestä. Isompia Uutta Helsinkiä -tilaisuuksia voidaan markkinoida näkyvästi, jolloin tavoitetaan myös sellaisia kaupunkilaisia, jotka eivät ole aikaisemmin osallistuneet kaupunkiympäristön tilaisuuksiin. Osallistumisen kynnystä pyritään madaltamaan kiinnittämällä huomiota muun muassa kiinnostavaan ja selkeään viestintään ja tilaisuuden saavutettavuuteen.

Verkkoon siirtyneet Uutta Helsinkiä -tilaisuudet ovat mahdollistaneet entistä laajemman kaupunkilaisten joukon osallistumisen, iltoja voi seurata omalta kotisohvalta ja lisäksi tallenne on vapaasti katsottavissa tilaisuuden jälkeen kolmen kuukauden ajan saavutettavaksi tekstitettyinä. Tilaisuuksista saatu palaute on ollut positiivista ja osallistuminen on koettu helpoksi. Monet ovat tuoneet esiin, että verkkotilaisuuksiin on helpompi osallistua kuin läsnäolotilaisuuksiin ja että ne ovat yhdenvertaisempia. Verkkotilaisuuksissa on ollut parhaimmillaan yli 500 samanaikaista osallistujaa. Tilaisuuksien tallenteita on katsottu moninkertaiset määrät. Esimerkiksi vuonna 2021 tilaisuuksia järjestettiin 12, niihin osallistui vähintään 3 250 kaupunkilaista ja tallenteita katsottiin lähes 13 500 kertaa.

Uutta Helsinkiä -tilaisuuksien lisäksi asemakaavahankkeissa järjestetään hankekohtaisia tilaisuuksia, nykyisin usein verkossa. Kaupunkilaisten kiinnostus tulevaisuuden kaupunkia kohtaan on suurta ja olemme hankkineet verkkotilaisuuksien järjestämiseen ulkopuolista apua, jotta tilaisuuksia voidaan järjestää nykyistä enemmän. Syksyllä 2022 käynnistyvät kaavatilaisuudet, joissa ulkopuolinen fasilitaattori koordinoi ja vetää 2–3 kaavahankkeen verkkotilaisuudet kuukausittain monipuolisia vuorovaikutuksen menetelmiä käyttäen. Tällöin suunnittelusta vastaava arkkitehti voi keskittyä vuorovaikutukseen ja keskusteluun. Illoista kerätään palautetta ja arvioimme miten ne vastaavat kaupunkilaisten toiveita.

Kaupungilla on käytettävissä kerrokantasi-hel.fi -kommentointipalvelu, jota käytetään kaupunkisuunnittelussa ja kaavoituksessa aktiivisesti. Usein palveluun laitetaan kyselyitä, joissa tietyille alueelle on tehty erilaisia suunnitelmavaihtoehtoja. Niiden pohjalta kommentoijien on helppompi hahmottaa millainen alue voisi tulevaisuudessa olla ja arvioida mitä hyvää tai kehitettävää kussakin vaihtoehtodossa on. Toimialalla oli palvelussa vuonna 2021 30 suunnitelmaa kommentoitavana, vuonna 2020 kommentoiteja oli noin 40 ja vuonna 2019 niitä oli noin 30. Kommentoinneista iso osa koski kaavoitusta, toki myös luonto- ja puistoalueiden kehittämistä, liikennesuunnittelua ja palvelutiloja kuten uusia kouluja koskevia kyselyitä oli. Kommentoinneista laaditaan aina yhteenvedot, jotka liitetään osaksi päätöksentekoaaineistoa vuorovaikutusraporttiin.

Toimiala kehittää jatkuvasti osallistumisen menetelmiä ja arvioi vaikuttavuutta. Mm. nuorten muita heikompi osallistuminen kaavoituksesta käytävään keskusteluun on tunnistettu. Osallisuuden edistäminen vaatii kuitenkin jatkuvaa huomiota ja kehittämistä mm. erilaisten kokeilujen avulla.

Kaupunkirakenteen yleiseen laatuun vaikuttavat lukuisat tekijät, mm. taloudelliset reunaehdot, kaupunkikulttuurin vahvuus ja kaupunkirakenteen ikä. Helsinki on korkealaatuisen uuden kaupunkirakenteen toteuttajana Suomessa omaa luokkaansa. Kuitenkin, mikäli yleistä laatua verrataan keskeisiin eurooppalaisiin pääkaupunkeihin, voidaan katsoa, että tavoitetaso on näissä historiallisissa miljoonakaupungeissa esimerkillisen korkealla ja niistä meillä on siten paljon opittavaa koko rakentamisen ketjun osalta.

Kaavoituksella voidaan ratkaista rakennusten sopeutumista ympäristönsä. Kulttuuriarvot ovat lähtökohtana kaikessa kaavoituksessa. Kaavoituksella ratkaistaan myös tonttien käyttötarkoitusta kaupunkirakenteen monipuolisuuden ja kiinnostavuudenkin näkökulmasta, rakennusten massoittelua, sijaintia tonteilla, julkisen tilan määrää ja käyttötarkoitusta. Massoittelulla ja kaavamääräyksillä voidaan jossain määrin vaikuttaa myös asuntopohjiin, mutta käytännössä niiden laatu ratkaistaan vasta rakennussuunnitteluvaiheissa. Jotta pystyisimme tarjoamaan kaupunkilaisille kaikilla mittareilla mahdollisimman korkeatasoista ympäristöä, tulee varmistaa, että Helsinki on myös taloudellisesti mahdollisimman menestyvä tulevaisuudessa.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Tuomas Hakala, yksikön päällikkö, puhelin: 310 37205

06.09.2022

Asia/16

tuomas.hakala(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Ryhmäaloite 30.03.2022 Kolbe Laura Asukkaiden vaikutusmahdollisuuksien parantaminen asumisen laatuun ja viihtyisyyteen liittyen

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Lausunto on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuustoaloite

Keskustan valtuustoryhmä on tehnyt 30.3.2022 seuraavan valtuustoaloitteen:

Helsinkiin rakennetaan tulevina vuosina paljon uusia asuinalueita ja tehdään laajaa täydennysrakentamista. Uudet rakennukset ovat sukupolvelta toiseen kestävä investointi. Ei ole samantekevää, miltä uudet alueet näyttävät, ja miten täydennysrakentaminen kunnioittaa ympäristönsä rakennustaiteellisia kerrostumia. Arkkitehtuuri ja vaikkapa asuntojen pohjaratkaisujen toimivuus vaikuttavat merkittävästi siihen, miten asukkaat viihtyvät kodeissaan, kaupunginosassaan ja Helsingissä.

Usein kaupunkilaisten on asemakaavavaiheessa vaikea saada selville, millaisia taloja/asuntoja kyseinen kaava mahdollistaa. Lisäksi on käyty runsaasti julkista keskustelua siitä, että uusista asunnoista rakennetaan pimeitä eikä niissä ole riittävästi luonnon valoa. Useat kaavoitukseen liittyvät kiistat ovat liittyneet siihen, miten tulevassa kohteessa huomioon rakennetun kulttuuriympäristön ja luontovirkistysympäristön suhde.

Me keskustan valtuustoryhmä esitämme, että kaupunki selvittää mahdollisuuksia, joilla voidaan lisätä asukkaiden kuulemista rakennettaessa uusia asuintaloja ja alueita kuulemalla asukkaiden näkemyksiä koskien asuinalueiden viihtyisyyttä ja arkkitehtuuria. Toivomme, että Helsinki ottaisi ennakkoluulottomasti pohdittavaksi sen, miten parhaiten ja vuorovaikutuksessa edistää korkeatasoisia kaupunkikuvallisia ja -ympäristöllisiä tavoitteita sekä kaupunkiviihtyvyyttä laajapohjaisesti asukasmielipiteen ja -palautteen sekä kansainvälisten esikuvien pohjalta.

Monia kysymyksiä nousee: voidaanko panostaa esimerkiksi rakennusten pintamateriaaleihin, julkisivun yksityiskohtiin ja vaikkapa kattorakenteisiin niin, että luodaan lisää yhtenäistä, ekologista ja historiallisia kerrostumia kunnioittavaa kaupunkiympäristöä sekä kantakaupunkiin että esikaupunkialueille. Esimerkkejä löytyy muualta Pohjoismaista ja Saksasta. Näissä maissa on ymmärretty vanhojen historiallisten rakennettujen ympäristöjen ominaispiirteet, jotka tekevät niistä ihmisten mielestä kauniita, vehreitä ja viihtyisiä sekä vetovoimaisia. Näiden ekologiskulttuuristen piirteiden tunnistaminen ympäristössämme ja mahdollistaminen uudessakin rakentamisessa tulisi olla tavoitteena.

Lausuntopyyntö

Kaupunginkanslia on pyytänyt kaupunkiympäristölautakuntaa antamaan asiasta lausunnon kaupunginhallitukselle 15.9.2022 mennessä.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Tuomas Hakala, yksikön päällikkö, puhelin: 310 37205
tuomas.hakala(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Ryhmäaloite 30.03.2022 Kolbe Laura Asukkaiden vaikutusmahdollisuuksien parantaminen asumisen laatuun ja viihtyisyyteen liittyen

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano